

Περιβαλλοντική Ψυχολογία

- Ορισμοί εννοιών
  - Ιστορική αναδρομή
  - Αντικείμενο
  - Μέθοδοι
-

Περιβάλλον

- Το περιβάλλον είναι ένα σύνολο από φυσικούς, βιολογικούς ή κοινωνικούς παράγοντες ικανούς να έχουν άμεσο, έμμεσο, βραχυχρόνιο ή μακροχρόνιο αποτέλεσμα στους ζώντες οργανισμούς και στις ανθρώπινες δραστηριότητες (Ternisien, 1973).
- Δεν πρόκειται απλώς για ένα πλαίσιο που «περιβάλλει», αλλά μια πηγή ερεθισμάτων που επιδρούν στο άτομο.
- Το περιβάλλον πρέπει να ορίζεται κάθε φορά με λειτουργικά κριτήρια που να επιτρέπουν τη μέτρηση της επίδρασης των ερεθισμάτων στη συμπεριφορά.

Περιβαλλοντική Ψυχολογία

- Είναι ο κλάδος που αναλύει την αλληλεπίδραση της ανθρώπινης εμπειρίας –σκέψης, συναισθήματος, συμπεριφοράς– με τα φυσικά και τα δομημένα περιβάλλοντα όπου αυτή συντελείται (Bechtel & Churchman 2002. Gifford 2007. Stokols & Altman 1987).
- Μελετά το άτομο μέσα σε *πλαίσια συμπεριφοράς*, δηλ. χώρους «άθικτους» που ορίζονται από κοινωνικές πραγματικότητες.
- Είναι ευέλικτη στις μεθόδους της. Προτιμά όσες αφήνουν το πλαίσιο ανέπαφο («περιβαλλοντική προσοχή»).
- Συνιστά διεπιστημονικό πεδίο.
- Είναι προσανατολισμένη στις εφαρμογές-παρεμβάσεις με σκοπό την την ποιότητα ζωής και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Περιβαλλοντική ή Οικολογική Ψυχολογία;

- **Οικολογικός:** συνήθως αναφέρεται στα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος (σε αντιδιαστολή με τα: κοινωνικός, πολιτισμικός).
- **Περιβαλλοντικός:** αναφέρεται στην εξωτερική πραγματικότητα (αντίθετα: εσωτερικός/νοερός). Περιλαμβάνει στοιχεία τόσο του φυσικού όσο και του κοινωνικού περιβάλλοντος.
- **Οικολογική Ψυχολογία:** Αναπτύχθηκε (1950-1960) ως αντίδραση στον συμπεριφορισμό και την πειραματική μεθοδολογία.
- **Περιβαλλοντική Ψυχολογία:** Αναπτύχθηκε (μετά το 1970) με τη συμβολή επιστημονικών κλάδων εντός και εκτός της ψυχολογίας και υπό την πίεση αναδυόμενων κοινωνικών προβλημάτων.

Ιστορική αναδρομή: εκτός Ψυχολογίας

- Εξελίξεις στην Αρχιτεκτονική μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.
- Έξοδος από το πειραματικό εργαστήριο: Η συμβολή της Εθολογίας και της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας.
- Τα περιβαλλοντικά προβλήματα: Οικολογικές καταστροφές και αστυφιλία ('70s), ενεργειακό-εξάντληση των φυσικών πόρων, ατυχήματα και αντίληψη του κινδύνου ('80s-'90s).
- Πρώτες εφαρμογές: επανασχεδιασμός χτιστών περιβαλλόντων (ψυχιατρεία, καταλύματα ηλικιωμένων, φυλακές)

Ιστορική αναδρομή: εντός Ψυχολογίας

- Αρχιτεκτονική Ψυχολογία ('60s). Πολύ νωρίς...
- Συμπεριφορισμός: μετατόπιση του ενδιαφέροντος από το άτομο στη συνθήκη.
- Κοινωνική Ψυχολογία: θεωρίες πεδίου (π.χ. Lewin, 1951. Barker, 1968). Περιγραφή της αλληλεπίδρασης ατόμου-περιβάλλοντος με τοπολογικούς/οικολογικούς όρους.
- Γνωστική Ψυχολογία: θεωρίες για την περιβαλλοντική αντίληψη (π.χ. Brunswick, 1955. Gibson, 1950).

Θεματικές ενότητες

- Μοντέλα για την κατανόηση και αξιολόγηση του περιβάλλοντος.
- Προσανατολισμός και γνωστικοί χάρτες.
- Εδαφικότητα: γεωγραφική περιοχή και ταυτότητα.
- Κοινωνικές σχέσεις: προσωπικός χώρος.
- Περιβαλλοντικό άγχος: αίσθημα συνωστισμού, θόρυβος, ρύπανση.
- Χτιστό περιβάλλον, αρχιτεκτονικός σχεδιασμός και συμπεριφορά.
- Φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές.
- Περιβαλλοντικές στάσεις: διαμόρφωση και αλλαγή.
- ...

Μέθοδοι

- Πειραματική μέθοδος: Έχει υψηλή εσωτερική εγκυρότητα (για την ανίχνευση αιτιωδών σχέσεων), αλλά υστερεί σε εξωτερική εγκυρότητα (για τη γενίκευση των ευρημάτων σε συνθήκες της πραγματικής ζωής).
- Νατουραλιστικές τεχνικές: Η μέθοδος των συσχετίσεων και η περιγραφική μέθοδος (χρησιμοποιούνται εδώ συχνότερα από ό,τι σε άλλους κλάδους της ψυχολογίας).
- Τεχνικές συλλογής των δεδομένων: Τα πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί της φανεράς και της μη φανεράς μέτρησης.

Μεθοδολογικά ζητήματα

- Οι περιβαλλοντικές επιδράσεις έχουν επιπτώσεις που δεν είναι πάντα αντιληπτές (δυσκολία εννοιολογικού και λειτουργικού προσδιορισμού των υπό μελέτη μεταβλητών).
- Οι επιπτώσεις των περιβαλλοντικών επιδράσεων είναι τόσο βραχυπρόθεσμες όσο και μακροπρόθεσμες (προβλήματα αξιοπιστίας και εγκυρότητας).
- Οι περιβαλλοντικές επιδράσεις είναι πολλαπλές και κατά κανόνα αλληλεπιδρούν μεταξύ τους (δυσκολία αποσαφήνισης των μετρήσεων).

Πηγές για την Περιβαλλοντική Ψυχολογία

- Εψch
<http://environmental-psychology.com/>
- Journal of Environmental Psychology
<https://www.journals.elsevier.com/journal-of-environmental-psychology> [πρόσβαση σε πλήρη κείμενα με σύνδεση [VPN ΕΚΠΑ](#)]
- Environment and Behavior
<http://journals.sagepub.com/home/eab> [πρόσβαση σε πλήρη κείμενα με σύνδεση [VPN ΕΚΠΑ](#)]
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
<https://www.peekremagazine.gr/>